

Riktig journalistik gör skillnad.

Pre

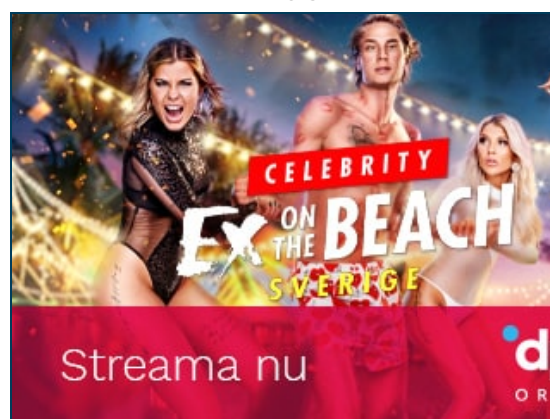

[Nyheter](#) [Ekonomi](#) [Sport](#) [Kultur](#) [Ledare](#) [Debatt](#) [Video](#)

Therborn övertygar om den ekonomiska ojämlikheten

Kultur • Bo Rothstein, professor i statsvetenskap, läser Göran Therborns Kapitalet, överheten och alla vi andra. En bok som övertygande bevisar hur enorm den ekonomiska ojämlikheten i samhället blivit – utan att ge alternativ för framtiden.

ANNONS

Sakprosa

Göran Therborn

Kapitalet, överheten och alla vi andra

Arkiv förlag

[Bo Rothstein](#)

07.00 - 6 min 2019

I slutet av 1980-talet hade jag ett samtal med den dåvarande socialministern Gertrud Sigurdsen. Min fråga till henne var varför man inte gjorde politik av de stora skillnaderna i hälsa som följde på vilken social klass människor tillhörde. Orättvisorna i detta var redan då påfallande stora och detta menade jag borde ge underlag för politisk mobilisering som skulle kunna resultera i radikala reformer för att utjämna människors levnadsvillkor.

Sigurdens svar kom som en stor överraskning. Hon sade sig verkligen ha försökt tala om detta på många möten ute i partiet men det hade alltid slutat i ett moraliserande över att vissa drack för mycket, rökte för mycket och åt för mycket. Det var enligt henne närmast omöjligt att få detta att handla om något annat än individuellt beteende.

Göran Therborn är en av Sveriges mest internationellt välkända samhällsvetare med en lång rad mycket uppmärksammade publikationer bakom sig..

Göran Therborns nya bok *Kapitalet, överheten och alla vi andra* lyfter på ett förtjänstfullt sätt denna fråga till den nivå där den hör hemma, nämligen till de rådande strukturellt bestämda villkor som följer av människors olika position i arbetslivet. Den följer på hans tidigare publicerade bok *Ojämlighet dödar* som kan sägas ingå i en omfattande internationell forskningsinriktning om hur livschanser och hälsotillstånd påverkas av människors klasstillhörighet. Det är inte små skillnader det handlar om.

Risken att dö i cancer är betydligt högre för lågutbildade, när man är trettio år gammal har man i genomsnitt sex år mindre kvar att leva än om man har hög utbildning, och så vidare.

”

Ojämlikheten i förmögenhetsfördelningen är större i Sverige än i jämförbara länder och liknar den i USA och Sydafrika.

Göran Therborn är en av Sveriges mest internationellt välkända samhällsvetare med en lång rad mycket uppmärksammade publikationer bakom sig, översatta till mer än tjugo olika språk. Han avslutade sin akademiska karriär på det synnerligen framstående universitetet i Cambridge och har varit gästforskare vid en lång rad mycket framstående lärosäten. Han har varit en av de främsta nydanarna inom den moderna sociologiska marxismen med bland annat klassanalys och statsteori som några av sina många specialiteter. I Sverige framträdde han redan på 1960-talet i den politiska debatten som en av de intellektuella ledargestalterna i 1968-års radikala politiska rörelse.

Therborns nya bok är resultatet av ett samarbete mellan honom och den fackliga tankesmedjan Katalys som leds av Daniel Suhonen. Deras omfattande projekt *Klass i Sverige* har engagerat ett tjugotal samhällsforskare och presenterat en lång rad rapporter som delvis utgör underlag för boken. Syftet med projektet och naturligtvis boken är att i en tid då det offentliga samtalet mest tycks handla om identiteter, integration och globalisering återigen lyfta fram frågan om vad skiktningen i socio-ekonomiska klasser betyder för det svenska samhället.

Bokens huvudbudskap, och dess stora förtjänst, är att på basis av omfattande svensk och internationell statistik lyfta fram tre saker. För det första hur stor betydelse klass har för människors livschanser. För det andra att de många ojämlikheter som kommer ut klasstrukturen har ökat dramatiskt de senaste tre decennierna. För det tredje att det sker en brytning under 1980-talet då en drygt hundraårig utveckling mot mera jämlika förhållanden vänds till sin motsats. Till detta kommer ambitionen att också förklara varför denna brytning sker och vad som komma skall.

Bokens huvudbudskap är att påvisa hur omfattande ökningen av den ekonomiska ojämlikheten har varit. Sverige hade fram till mitten av 1980-talet den lägsta ojämlikheten bland jämförbara industriländer. Så är inte längre fallet. Sverige är ett av de OECD-länder där den ekonomiska ojämlikheten ökat mest under de senaste decennierna. Vi har numera näst flest miljardärer (räknat i dollar!) per invånare, slagna bara av Schweiz. Ojämlikheten i förmögenhetsfördelningen är större i Sverige än i jämförbara länder och liknar den i USA och Sydafrika. Fördelningspolitikens effekt har minskat betydligt medan de mycket ojämnt fördelade kapitalinkomsterna blivit en allt större del

av hushållens ekonomi. Skillnaderna i lön mellan industriarbetare och cheferna för de stora bolagen har ökat dramatiskt. Till detta kommer att andelen som lever i vad som definieras som relativ fattigdom har mer än fördubblats sedan 1990-talet och är klart större än i våra nordiska grannländer. Till dessa ökade ekonomiska skillnader lägger Therborn den förändring av den offentliga sektorn som införandet av privata vinstdrivande företag för produktionen av tjänster inneburit.

”

Det är viktigt att göra motstånd säger författaren, men vi står fortsatt undrande inför vart någonstans detta motstånd skall leda.

Så långt om bokens förtjänster och de är enligt min mening betydande. Några frågetecken finns det emellertid. Therborn excellerar i sarkasmer och invektiv. Liberalernas partiledare omnämns som ”major Björklund”, företagsledare beskrivs som ”vinstjägare”, riskkapitalister som ”företagsslaktare” och ekonomijournalister som ”hovreportar”, osv. Den nuvarande ”kapitalistiska härskarkulturen” sägs ha ”återupprättat den förmoderna asiatisk haremskulturen”. Denna retorik kan kanske fungera eldande på de som redan är med på båten men jag undrar om detta inte har motsatt effekt på de som måste övertygas för att en förändring skall komma till stånd. Flera analyser tycks visa att inte bara de med låga ekonomiska resurser utan även stora delar av medelklassen har mycket att vinna på ett mera jämlikt samhälle. En effektiv politik för ökad jämlikhet behöver då breda allianser men jag ställer ifråga om den retorik Therborn valt kan komma motverka detta.

Omslag till Kapitalet, överheten och alla vi andra..

Det andra frågetecknet gäller hur den brytning som lett ökad ojämlikhet i politiken kunde ske. En stor del av skulden lägger Therborn på ”en liten kabal runt Kjell-Olof Feldt, Erik Åsbrink och riksbankschefen Bengt Dennis”. Det är fullt möjligt att denna lilla grupp ledande socialdemokrater spelade en viktig roll, men en fråga som återstår att besvara är varför inte den stora generation marxistiska vänsterintellektuella som Therborn representerar kunde skapa ett politiskt verksamt motmedel mot deras nyliberala idéer. Inte heller i denna bok läggs ett gångbart politiskt alternativ fram.

Det är viktigt att göra motstånd säger författaren, men vi står fortsatt undrande inför vart någonstans detta motstånd skall leda.

Bo Rothstein

Följ

Vill du veta mer om hur GP arbetar med kvalitetsjournalistik? Läs våra etiska regler [här](#).

Ämnen i den här artikeln

Litteraturrecension

Följ

Dela

Dela

Kopiera länk

Kommentarer

Kommentera artikeln

Vad tycker du? Här nedan kan du kommentera artikeln via tjänsten Ifrågasätt. Märk väl att du behöver skapa ett konto och logga in först. Tänk på att hålla god ton och att inte byta ämne. Visa respekt för andra skribenter och berörda personer i artikeln. Inlägg som bedöms som olämpliga kommer att tas bort och GP förbehåller sig rätten att använda kommentarer i redaktionellt innehåll.

ANNONS

**SUPERDEAL
PÅ KAMIQ**

Endast 2 495 kr/mån inkl. service.
Dragpaket ingår, värde 15 700 kr.

Bränsleförbr. bl körning 5,4-6,4 l/100 km, CO2 131-143 g/km

Grundades 1813 som Göteborgs-Posten.

Ansvarig utgivare: Christofer Ahlqvist

Adress: Göteborgs-Posten, Polhemsplatsen 5,
405 02 Göteborg Sverige

Telefon: 031-62 40 00

Mina sidor

[Prenumerera](#)
[Annonsera](#)
[E-tidningen](#)
[Erbjudanden](#)
[Kundservice](#)

Sociala medier

[Facebook](#)
[Instagram](#)
[Twitter](#)

Om GP

[Lediga tjänster](#)
[Regler & Villkor](#)
[Cookies](#)
[Integritetspolicy](#)
[Om GP](#)

Göteborgs-Posten ingår i Stampen Media, tillsammans med Göteborgs-Posten Bohusläningen Hallands Nyheter Hallandsposten Kungsbacka-Posten Kungälv-Posten Mölndals-Posten Lokaltidningen Stenungsund Strömstads Tidning TTELA Alingsås-Kuriren Lerums Tidning Varbergsposten ST tidningen Vänersborgaren Västsvensk Tidningsdistribution Wallstreet Media